

A^b
CSÁSzáRI ÉS KIRALYI FELSÉG^b
 ENGEDÉLMÉVEL.

o o o o o o o o

Nro 9.

Költ Bétsben, Sz. Jakáb Havának (Júliusnak)
 31-dik napján 1798-dik Efstendőben.

Hírek.

1.) Hogy Bonaparte' Hajósseregét megverte Neison Admirális. 2.) Hogy hirtelen oda hagyta a^b Fr. Követ Konstantzinápolyt.

*Orosz Birodalmi és Orosz Birodalmat
 illető Tudósítások.*

A^b Fekete-tengerről jó széllel 24 óra alatt, százhatvanhárom különkülönféle nagyságú hadi hajókból álló tengeri erőt

42
küldhet Pál Császár a' Konstantinápolyi Tsatornához. Az említett hajók között 21 lineai hajó vagon.

Batáviának Seelandi partjairól, az ott kerengő Anglus hajók között, Orosz hajókat is vettek észre a' Lakosok Júl. 8-dika tájján.

Dániából írják, hogy egy második Orosz Hajósseregosztály állott vala már Koppenhága előtt vasmatkákön Júl. 9-dikén; és mentől elébb tovább szándékozott útját folytatni Nagy-Britannia felé.

Német Birodalmi Tudósítás.

A' Rastadti Fr. Követek: Bonnier; Jean Debry; és Roberjot, feleltek Júl. 19-dikén a' Német Deputátzióknak, mely feleletjebben újra hagytak már el valamit előbbeni kívánságaikból, úgymint: hogy nem bánják, ha Kéhlnél, nem lesznek is Redutjaik (Földvéraik), a' mellyeket elébb egészsz meg-határozással kívántak vólt. — Továbbá: hogy nem kívánják mind a' Rajnai Szigeteket, hanem a' Német Deputátzió vételekedéséhez képest csak a' Rajna' bal felén fekvőket. Ha mindazáltal a' víz jobb felén vótnának olyan Szigetek, mellyek eddig részei Fr. Országának: továbbra is azok fognak maradni.

Rastadtban a' Német Deputátzió, 52-

dik Ülését tartotta Júl. 21-dikénn, melyben Ausztria' részéről jelentődött, hogy házükséges fog lenni: az Ausztriai Követség, különösen fog felelni a' Fr. Követeknek Frickthal eránt, melynek a' Fr. Respublikához való kaptolsztatását kívánták azok véletlenül 19-dik Júliusi Írásokbann.

Olasz - Országi Tudósítások.

A' Turini Udvarnak pártját fogta ugyan a' Frantzia Direktórium, a' Ligúriai Respublika ellen: de a' pártfogásért, következő feltételeknek el fogadását kívánta tőle: 1.) Hogy a' nevezett Udvar fizessen a' Frantzia Respublikának 3 millió lívert aranybann. 2.) Hogy a' Feudális Juss el töröltessen. 3.) Hogy a' Pedemontziumi papiros-pénz' fundusául mutatódjanak ki az Egyházi jószágok. 4.) Öt ezerré szállítsa le a' Szárd. Király a' maga serege' számát; és 5.) Hivja öfzfje Országa Rendjeit, a' közönséges adósságokról tartandó tanátskozás végett.

Római Respublika: — A' Törvényhozó-gyűlés el végezte, hogy a' Fr. Respublika 7-dik eszt. jének 1-ső Vindemiájétől (e' folyó eszt. nek 22-dik Sept. étől) fogva, a' Római Respublikábann is mindenütt Fr. módi Kalendariom, 's idő-mérték vevődjék fel.

Nagy Britanniai és Nagy Britanniát illető Tudósítások.

Az Irlandiai Levelek, mellyek Júl. 10-dikénn indultak Londonba, huszonnégy ezerre számlálták vala még az akkor fegyverben volt, és kiváltképpenn, Kildare Carlow, Wicklow, Wexfort, 's Westmeath Grófságokban, és a' Corki Grófságnak Napnyúgoti részeiben tartózkodott Pártosokat, kik, naponként tusakodtak a' Királyi Katonasággal, és a' hol meg nem tarthatták a' tsata helyét, mindenütt pufztulást hagytak magok után. — Az Angliai hajóknak legnagyobb vígyázása mellett is bé érkezett a' Bantryi tengerkebelbe egy Fr. hadi-hajó, mely fegyvert szállított az Irlandiai Pártosok' számára. (Kétség kívül ez a' hajó volt az a' Concorde nevezetű Fr. Fregát, melyről írták a' Fr. Tudósítások, hogy Irlandiába indult a' Rocheforti Kikötőhelyből, és ismét szerentséssen vizfíza érkezett Irlandiából a' Rocheforti parthoz.)

Napkeleti Indiából Londonba érkezett, hivatalbéli Tudósításokkal Lord Hobart, a' ki Madras Városabann Gubernátorságot viselt. Tsak hamar azután érkezett Napkeleti-Indiából egy Kurír is szárazonn.

A' Párisi Directóriális Újságnak, (a' Redaktörnek) 13-dik Júliusi Darabja, egy idej tartozó, Ámerikai Tudósítást közöl,

mely Jún. 1-ső napján indítódott Filadelfiából, 's ezt foglalja magában: „Smith Kapitány, la Betzi nevű hajón, 78 napok alatt érkezett ide Isle de France ből (mely a' *Frantziák Szigetjek Napkeleti-Indiában*) Beszéli, hogy két Fregatok Madras Városát ágyúzták egy darab ideig, 's alkalmas kárt is tettek benne. Azután, egy hajóját a' Napkeleti-Indiába kereskedő Angliai Kalmár-társaságnak oly helyre szorították, a' hol az fenn-akadt. A' terhe ezen hajónak 4 száz ezer Dollárra betsül-
tetik. El vettek egy Dánus zászlójú hajót is, mely, hasonlóképpen négy száz dollárnyi terhet szállított Anglus Kereskedők' számára,

Az Udvar újra parantsolatot adott ki, az erányossan fel-osztott Seregosztályoknak, hogy a' partokhoz induljanak. Szükségessé tették ezen rendelést, nem különben azt is, melynek ereje szerént sok Seregszakaszok, a' mellyek Irlandia felé indultak, tartoztak meg-állapodni: a' Frantziáknak Nagy-Britannia partjai ellen meg-újított készületeik. Ezen új készülettételekről így írnak a' Brüsszeli leg-újabb Levelek: „Az Ostendai, Nieuporti, 's Dünkircheni Kikötőhelyekben, felbe-szakadtak vala az Angliai partok ellen intézett készülettételek: de ismét el kezdődtek a' legnagyobb erőben, 's igen rajta van azonn

a' Kormányfzék különössenn, hogy a' Hajóslegények' számát telyesítthesse.

A' Bresti Frantzia Kikötőhelyet, úgy körül fogta egy Ánglus Hajóssereg, Lord Bridport' vezérlése alatt; hogy semmi hajó oda bé nem mehet, se' ki nem jöhet onnét. Ezen Hajósseregtől el vált Júl. 7-dikénn Gardner Vice-Admirális 6 líneai hajókkal, és egy bombihányóval, 's a' Plymouthi Ánglus Kikötőhelybe tért vissza, hogy ott friss eleséget vegyen magához: de az előtt való nap Thompson Vice-

Admirális hét líneai hajókkal érkezett vala Lord Bridporthoz. Végre hajtvánn Gardner Admirális említett foglalatosságát, újra szándékozott magát Lord Bridporthoz kaptsolni.

A' Jó Reménység' Foka-meljékénn, egy Ánglus Rabló-hajó el kapott Ápr. vége felé egy 12 ágyús Spanyol hajót, mely tíz ezer font sterlinget érő bőrökkel indúlt Monte-Videóból Limába.

Crescent nevű Ánglus hajót mely Chínából indúlt, egy 16 ágyús Rabló Fr. hajó el kapott Jún. 17-dikénn: de Karoline nevű Ánglus Fregát vissza-nyerte azt, a' Fr. Kápertől, 's a' Falmouthi Kikötőhelybe érkezett véle.

Az Idegenekre nézve, következendő értelmű Törvények tevődtek közönsége-

sekké Angliában: Ha valamely Idegen érkezik Angliába: nyilvánvaló engedelem nélkül meg nem telepedhetik ott. Ha valamely Idegen, a' ki már lakott Angliában, el szándékozik onnét: szükség, hogy paszszusa legyen a' végre, mert ha paszszus nélkül akarna ki szökni az Országból: esztendei fogságra, 's 7 esztendeig tartandó meszszeföldi számkivetésre büntetetik. Az olyan Hajós-Kapitány, büntetésül 5 száz font.sterlinget tartozik fizetni: a' ki paszszus nélkül fel mérészelne venni valamely Idegent a' hajóra. A' mely Idegenek most valósággal Angliában laknak: kötelesek, ha csak különösen ki nintsenek véve ezen köteleztetés alól, hat hetek alatt írásba bé adni a' magok neveket, idejeket, állapotjokat, születéssek' helyét, foglalatosságjokat, és az utolsó helyet a' honnét jöttek Angliába. Egy hét alatt tartoznak az olyan Idegenek ezt telyesíteni, a' kik jövendőben érkeznek Angliába: mely kötelességnek telyesítése után, óltalom-tzedulákat kapnak az a' végre ki-nevezett Biztosoktól. Tartoznak Angliában minden Idegenek, még az Irlandusokat is ki nem véve, bé-íratni magokat azon Hely' laistromába, a' hol laknak. Ki vétetődnek az Idegenekről szóló Rendelés alól mind Azok, kiknek a' Ministériomtól, vagy egy Státus Szekretáriustól különös engedelmeik vagon

az Angliában való lakásra: továbbá minden Követek, Tselédjeikkel, és az általmok alatt lévő minden Személlyekkel egyetemben; továbbá a' 14 esztendőn még alól lévő mind két nemű Személlyek.

Frantzia Országai Tudósítások.

A' Moguntziai Frantzia Sereg' Vezérét Hatry Generálist, a' Batávi-i Fr. Sereg' Vezérévé nevezte a' Direktórium, Joubert Generális' helyébe: Joubertet pedig Hatry helyébe, a' Moguntziai Sereg' Vezérévé.

A' Fr. Seregektől senkit se' hágy mostanság engedelemmel csak keves időre is el bocsátatni a' Direktórium.

A' Levegőégben egynehány napokig szándékozott utazni a' múlt Hónapban Garnerin nevű Pári'si Fizikus: minekutána Júl. 10-dikénn egy Leánnyal egygyütt, két mértföldnyi utat tett volna a' levegőégben, mely útjához a' midőn hozzá kezdett, annyi Nézői voltak, hogy a' nézésért adott taksák' Kassájába, több bé ment harmintz ezer lívernél.

Passman Oglunak

nem a' leg-derekkabb Agyússai lehetnek, mint meg-tetszik az itt következő történetből: „Egynehány Ts. K. zaizlós hajók

Klemenx Kapitány vezérlése alatt, Bánátsági élettél indultak Moldva Országának Galatz nevű Duna-melyéki Városa felé. A mint Vidinnél mentek volna: 27 ágyúlővéseket tétetett Passman feléjük: de csak 3 golyóbisok érdeklették, azok is csak sordorva, a hajókat. A Török Tengeri Fővezer (Kapudan Basa) a ki Vidint ostrom alatt tartja, megértvén, hogy az említett hajókon Ts. K. zászlók lobognak: azonnal 3 Saluppokat küldött segítségjekre, 's addig kísértette őket azok által, a hol már többé nem felhettek Passman Oglutól.

Béts.

A Külső dolgokra ügyelő Miniszter Gróf Cobenzel Lejos O. Exc. la, Berlinbe innét tegnapelőtt.

Nehai áldott emlékezetű Kristina Főherczegasszony, néhány napokkal halála előtt, egy igen érzékeny bútsúzó Levelet készített a maga kedves Férjéhez Albert Királyi Hertzeghez: de meg-hagyta, hogy csak más nap az ő halála után adatódjek által a Levél Albert Hertzegnek. A boldogult Főherczegasszony erős lelkűségének, okosságának, Religiójának, Házassági példás tökéletességének, Károly Főherczeghez vonzott Anyai indulatjának, 's az egész F. Házhoz viseltetett szeretetének remek-bizonysága ez a Levél. Mennyi-

re tisztelte legyen kedves Férjét: ki nem fejezhette volna hathatósabban, mint ezen nemes vallástétele által: „Ha én—úgymond— méltó lennék arra valaha, hogy tisztelettel emlékezzenek rólam, és sohajtsanak utánnam: az a' te munkád. Te vóltál a' jóbann az én Útmutatóm.“ — Károly Föhertzegről így írt: „Által adom a' te kezedbe, a' mi barátságunknak drága zálogát a' kedves Károlyt. Esmérem a' te jószágodat's hajlandóságodat ő eránta. Kényszerít tégedet az én anyai indúlatom ezen derék Hertzeg eránt, hogy vezéreljed őtet mindenkor tanátsoddal, és nyerd meg magadnak az ő bizodalmát. Meg vagyok győzöttetve felőle, hogy örökre hálaadó leszs ő azért.“

A' Tirolisiak között, Innsbruck Városában lakó Er'sebet Föhertzegafszony, oly ígeretet tett vala a' hadi-fel-keles' alkalmatosságával kedves Hazájafainak, hogy a' kik közzülök, személlyes vitézségjek által meg fogják különböztetni magokat a' Haza' óltalmázásábann: emlékeztető-jutalmakkal fognak meg-tiszteltetni Ő Föhertzezségétől. Meg is tartotta szavát a' nemes érzésű Föhertzegafszony: mert vévén a' Rendektől, 62 ollyatén Személylyeknek laistromát, kik az ellenség' vízfzaverésében szembeüő és igen foganatos buzgóságjokat nyilatkoztatták: azonnal

meg határozta Júl. 20 dikét, a' végre, hogy azon naponn osztatódjanak ki a' meg-ígért jutalmak egészsz ceremóniával, az Udvari nagy Szálábann, sőt az említett 62 érdemes Személyekhez, még ötvent választott ki maga Ő Fő-Hertzege, a' Tartomány-nak mindenrészeiből egyformán, oly ajánlás mellett, hogy a' kik Innsbruckbann meg nem jelenhetnének személy szerént a' nékiek szánt jutalmaknak el fogadására, önnön költségén fogja nékiek helyekbe küldetni azokat, és hogy a' Tartomány' Osztályaibéli Elöljárók által, alamisnát fog osztogattatni, a' had által özvegyekké 's árvákká lett szerentsétleneknek. — Ezen meg-határozását a' Fő-Hertzegeaszszony, Júl. 3-dikánn közlötte írásbann a' Tirolisi Gubernátorral Wolkenstein Gróffal, kire egyfersmind reá bízta, hogy a' meg tiszteltetendő Személyeknek mondja meg, hogy a' mit Ő Főhertzege tselekezik, ne nézzék úgy, mint önnön szép tetteiknek érdemek szerént való meg-jutalmazását, a' melyre nints elegendő tehetsége Ő Főhertzegeének; hanem tsak úgy, mint egy jegyét az ő Főhertzege' szeretétének 's háládatosságának egy oly Nemzet erant, a' mely általjábann az Elsőtől fogva az Utólsóig, álmélkodásra méltó egygyvetértéssel, oly ditsően ki-mutatta magát, a' Fejedelem; a' Religió, és a' Haza mellett való ki-kelésben.

Magyar-Oszág.

Trentsénből Júl. 11-dikén: — „Az ide való meleg Fördő-bányának, sokkal több látogatói vagynak ezen a' nyáron, mint voltak a' feljebb való esztendőknben; nem csak a' szomszéd, és meszszebb fekvő Magyar vidékekről seregelvénn szünet nélkül hasznos vizünkhöz számos Vendégek; hanem más Tartományokból is, úgymint: Aufztriából, Sléziából; 's Tseh-; Morva-; és Lengyel-Országokból, Katonák is sokan keresték ezen víznél, sebeiknek, vagy más nyavalyáknak orvosságát, 's találtak is. — Tisztelt Fő-Ispányunk Gróf Illésházy János Ő Exc. ja, mindent el követ a' végre, hogy az ide jövő idegen Uraságok, egészsz tetfzések szerént való alkalmatossággal is mulathassák magokat tapasztaltt jószágú Fördönknél. A' Vendég-házak' száma jóval nevededett az idénn is Ő Exc. ja' gondosságából; nagyobbodott a' közönséges Evő-'s Ivó-ház is; és szaporodtak a' játszó 's mulató-helyek. Maga a' Gróf Úr, valami 3 hetet töltött a' múltt Hónapbann, kedves Grófnéjával egygyütt a' Fördönél, és 130-nál felesébb számú Uri Vendégeket gazdagonn meg is vendéglett ott Jún. 23-dik és 24-dik napjainn, mely napok közül az elsönn, a' Grófnéja; a' másikon pedig maga neve-napjat inneplette. A'

'Sidóknak különös fördőjök, 's különös Vendégfogadójak vagyon.

Debretzenből Júl. 18-dikánn: — „Nálunk az aratás divatjában vagyon. Bőséget reménylünk, kivált az őfzi vetésekre nézve. Szarvas marháink, labaiknak 's szájjoknak fájdalmival küszködnek, valamint a' Tsordákban, úgy a' gulyákban is; és ezen nyavalya, nem tsak a' mi határunkon, hanem a' körülöttünk valókon is közönséges. Sok el is vészett már a' fájós lábú 's szájú marhák közül. Tengerinkről, vagy kukoritzáinkról, nem különben dinnyéinkről is, nem sokat reménylhetünk: mivel ebben a' Hónapban semmi eső nem vólt reájok: holott azok most tsüzni, ezek pedig futni kezdenek. “

Vásáros-Naményből Júl. 10-dikénn: „E' folyó Hónapnak 7-dikénn Debretzenben lévén éjjeli 12 óra tájbann, egyszerre nagy lármát hallok. Okozta a' lármát már ott sokszor nagy pusztulásokat okozott tűz: mely annyival inkább felzendítette a' Várost, mivel a' Ref. Collégiumbann támadt. A' Deák Ifjúság azonbann, mely minden más alkalmatosságokkal is ritka készségét 's tehetségét szokta nyilatkoztatni a' tűz óltásbann, oly hirtelen és szerentséssenn eleit vette az égésnek, hogy egyéb el nem égett, egy úgy nevezett

kunyhónál, vagy földszínen levő tanulóházatskánál, a' milyent csak az előkelő és esmeretes jó magok viselésű Deák - Iffjak bírhatnak, különös engedelem mellett.

Új Könyv, melynek ditséretét már a' tsupa titulussa is magában foglalja: A' Növény Plánták Országából való Erdei és Mezei Gyűjtemény, vagy is, Fa- és Fűszeres Könyv, melyben azoknak Deák, Magyar, Német, Frantzia, Tseh, és Oláh neveik, külső belső, és köz-hafznaikkal egyetemben Máthiolusból, 's más több Fa- és Fűvész-Írókból, a' köz rendű Hazafiak' kedvéért szálanként egybe-szedettek Veszelszki Antal által — Pestenn. Találtatik Trattner Mátyásnál, és Kiss István Nemzeti Könyv-áros boltjában. — Az ára, 1 forint 15 xr.

Híradás.

Londonbann, az Orvosi Tudomány-és Khémia-béli Profeszszorsággal magának nagy nevet szerzett Sir John Williams Wattson, következő hasznos szereket talált fel, úgymint 1.) Fogport, mely az odvas fogból a' redvet és a' fájdalmat ki-vezzi, 's a' fogakat fejérekké teszi. 2.) Fog-likta-

riomot, mely a' lógóba indúlt fogakat meg
erössíti, azoknak fájdmát el veszi, a' fo-
gakra tapadt köforma matériát le-tisztítja,
's tiszta fejréséget ád nékiek. 3.) Mosó-vi-
zet, melly az ábrázatot különösen fejrre
's finommá teszi, a' szeplőt 's a' nap ál-
tal okozott feketeséget vagy verességet el
ofzlatja, 's a' bőrt tisztánn és gyengénn
tartja. 4.) Szappan-forma tészát, melly
ha egy kevés vízzel el dörgölődik a' kéz-
benn: igen fejrre és gyenge bőrvé teszi
azt. 5.) Haj-kenetet (pomádét), melly
erössíti 's neveli is a' haját. 6.) Balsam-
szabású Szappan-spiritust, melly igen hasz-
nos, a' fitzamodás, és akár égésből akár más
módon származott seb ellen; 's a' gyenge
tagokat erössíti. Igen jó, a' borotválkozás-
kor is meg-kenni véle az ortzát. 7.) Borot-
válkozáshoz 's mosáshoz való szappant, por-
ban, 's darabban is. 8.) A' Tyűkfzem és a'
szömölts ellen, igen foganatos és semmi fáj-
dalmat nem okozó eszközt. 9.) A' hideg
által okozott daganat 's vízketegség ellen,
könnyen alkalmaztatható hasonló fogana-
tú eszközt. 10.) Közförüléshez való ke-
rek szappan formájú gömbölyegségeket,
mellyekkel ha meg-kenődik a' közförülő-
szíjj, úgy meg-lehet rajta fenni a' borot-
vát 's pennatsináló-kést, hogy a' közförül-
tetésre nints szükség. 11.) Tenta-port,
melyre csak vizet kell tölteni, mindjárt le-

het vele írni. 12.) Ruhafizető göbös-
sokat, a' mellyekkel t. i. úgy ki lehet vena-
ni, akár selyem, akár posztó 's más ru-
hákból a' molskot, legven az, szeké-
kenő, zsír, vagy olaj; hogy a' ruhának
se' színe se' fényessége nem változik: 13.)
Oly port, melyből ha egy keveset rá hint
az Ember a' drága kövekre, a' jófele gyön-
gyökre, aranyra 's ezüstre, és egy finom
keférskével meg-dörgöli azokat: mindég
tisztán lehet tartani: 14.) Oly feketítőt,
mely által, nem tsak a' még feketeségé-
ben meg-lévő bőrt lehet kevés munkával
ki-fényesíteni: hanem a' már egészen
meg-veressedett, 's kopott ketskebőr-
ből még szebb fényességű fekete bőrt lehet tsi-
nálni, mint az újból. Nem törik a' bőr
ezenn Feketítőtől, se' nem molskolja a'
ruhát.

Mind ezenn szereket, a' Bétsi Orvosi
Fakultás' helybe-bagyása után, és az Al-
só-Ausztriai Kormányfők' engedelmével
árúlja, Londönből való Müller Alszony-
ság, Béts' Belső-Városának Spiegelgasse
nevű útszélességben 1104 szám alatt lévő épü-
letbenn, a' Zálogosító házzal (Versatzam-
tal) által-ellenben. Az árra minden mére-
téknek ki van szabva.

*(A' meg-ígért Toldalék most nem me-
het el.)*